

โรคสุกร

เอกสารเผยแพร่

ฉบับที่ 44

ISBN 974-552-950-8

โดย สพ.ญ. ภาวิณี วงศ์สนสุนีย์

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โรคสุกร

การดูแลรักษาและการช่วยสุกรป่วย

โรคที่สำคัญของสุกร

- โรคคอหิวด์สุกร
- โรคปากและเท้าเปื่อย
- โรคพิษสุนัขบ้าเทียม
- โรคกระเพาะอาหารและลำไส้อักเสบติดต่อ (โรคที่จีอี)
- โรคไข้หวัดใหญ่
- โรคฝีดาษ
- โรคโพรงจมูกอักเสบติดต่อ
- โรคไฟลามทุ่ง
- โรคซัลโมเนลโลซิสหรือโรคพาราไทฟอยด์
- โรคบิดมูกเลือด
- โรคพลาสเทอร์โรซิส
- โรคบาดทะยัก
- โรคท้องเสียในลูกสุกรที่เกิดจากเชื้อ อีโคไล
- โรคข้อบวมในลูกสุกร
- โรคเอนซูดิกนิวโมเนีย

คำนำ

ในการเลี้ยงสุกรทุกๆ ไป ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อกำไร ขาดทุนของเกษตรกรคือ การควบคุมป้องกันและรักษาโรค ถ้าเกษตรกรสามารถควบคุมป้องกันโรคไม่ให้เกิด หมั่นดูแลเอาใจใส่ในด้านการจัดการฟาร์มให้มีการสุขาภิบาลที่ดี ทำวัคซีนตามโปรแกรมที่กำหนด จะทำให้สุกรมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีผลให้จำหน่ายได้ราคาดี

เอกสารเผยแพร่เล่มนี้ได้รวบรวมหลักและวิธีการควบคุมป้องกัน ตลอดจนการรักษาโรคสุกรที่สำคัญๆ ที่มักเกิดในฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกร มีเนื้อหาสาระที่เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติตามได้

โครงการผลิตเอกสารเผยแพร่ขอขอบพระคุณ รศ.น.สพ.กัจจา อุไรรงค์ และ ผศ.น.สพ.วรวิทย์ วัชชวัลคุ ที่ได้เอื้อเฟื้อภาพประกอบเรื่องเพิ่มเติมเพื่อให้เอกสารนี้สมบูรณ์ ชัดเจนยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ สพ.ญ.ภาวิณี วงศ์สนสนีย์ ที่ได้เขียนเรื่อง “โรคสุกร” เพื่อพิมพ์เผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรต่อไป

โครงการผลิตเอกสารเผยแพร่
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โรคสุกร

โรค คือสภาวะของร่างกายสัตว์ที่ไม่ทำหน้าที่ตามปกติ เช่นตับไม่ทำงานหรือทำงานน้อยก็บอกว่าป่วยด้วยโรคตับ หรือปอดทำงานได้น้อย ก็บอกว่าป่วยด้วยโรคปอด หรืออวัยวะหลายๆ อวัยวะของร่างกายไม่ทำงานเพราะเชื้อโรคกระจายไปทั่วร่างกาย ซึ่งเราเรียกสภาวะนี้ว่า **“สภาวะโลหิตเป็นพิษ”** โรคที่สามารถทำให้เกิดสภาวะโลหิตเป็นพิษในสุกรได้แก่โรคคอกิวาต์สุกร โรคปากเท้าเปื่อย โรคพิษสุนัขบ้าเทียม โรคลำไส้อักเสบติดต่อ โรคไฟลามทุ่งและโรคชัลโมแนลโลซิส เป็นต้น

การที่สุกรป่วยนั้น มีหลายสาเหตุด้วยกัน ได้แก่ อวัยวะของร่างกายสุกรไม่ทำงานตามปกติ ร่างกายสุกรขาดสารอาหาร เซลของร่างกายสุกรเจริญผิดปกติ ความผิดปกติทางกรรมพันธุ์ สารพิษหรือยาพิษ หรือเชื้อโรค สำหรับสาเหตุที่เกิดจากเชื้อโรคนั้นสำคัญมากในสุกรเพราะเป็นสาเหตุที่ทำให้สุกรตายได้มากกว่าสาเหตุอื่นๆ

สาเหตุเชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคแก่สุกรนั้น ได้แก่

1. เชื้อไวรัส

ส่วนมากไม่มียารักษาและมักเป็นปัญหาของโรคระบาดในสุกร ซึ่งได้แก่ โรคคอกิวาต์สุกร โรคปากเท้าเปื่อย โรคพิษสุนัขบ้าเทียม และโรคลำไส้อักเสบติดต่อ เป็นต้น

2. เชื้อแบคทีเรีย

ส่วนมากใช้ยารักษาได้และมักพบเป็นปัญหาของโรคที่พบในการเลี้ยงสุกร เช่น โรคข้อบวมในลูกสุกร โรคมดลูกอักเสบ โรคเต้านมอักเสบ โรคบาดทะยัก โรคติดเชื้อทางระบบหายใจและโรคท้องเสีย เป็นต้น สำหรับที่พบเป็นปัญหาของโรคระบาดได้แก่ โรคโพรงจมูกอักเสบติดต่อ โรคไฟลามทุ่ง และโรคแท้งติดต่อ เป็นต้น

3. เชื้อมายโคพลาสมา

ยาสามารถรักษาได้และมักพบเป็นปัญหาของโรคทางระบบหายใจ (โรคปอดบวม)

4. เชื้อโปรโตซัว

ยาสามารถรักษาได้และมักพบเป็นปัญหาของโรคทางเดินอาหาร (ท้องเสีย)

5. เชื้อสไปโรซิต

ยาสามารถรักษาได้และมักพบเป็นปัญหากับระบบสืบพันธุ์และทางเดินอาหาร

6. เชื้อรา

จะสร้างสารพิษที่เป็นอันตรายต่อตัวสุกร ซึ่งสารพิษนี้ไม่มียาทำลายได้

7. พยาธิภายในและนอก

ยาสามารถรักษาได้

เมื่อเชื้อโรคที่กล่าวมาแล้วทั้ง 7 กลุ่ม ผ่านเข้าสู่ร่างกายสุกรซึ่งก็อาจโดยทางบาดแผลที่ผิวหนัง หรือผนังทางเดินหายใจ หรือผนังทางเดินอาหาร หรือรูเปิดธรรมชาติของร่างกายเช่น

เยื่อบุตา หู จมูกและปาก เป็นต้น ร่างกายสุกรก็จะพยายามฆ่าหรือทำลายเชื้อโรคเหล่านั้นโดยอาศัยระบบต่อต้านของร่างกาย และถ้าเชื้อโรคสามารถหนีพ้นระบบต่อต้านและกำจัดเชื้อโรคของร่างกายสุกรได้ เชื้อโรคก็จะเคลื่อนเข้าสู่กระแสเลือด ซึ่งเรียกสภาวะนี้ว่า **“โลหิตเป็นพิษ”** อาการที่พบได้จากสุกรป่วย คือ ใช้สูก เจริบปวด ไม่กินอาหารและอ่อนแอ เป็นต้น

การดูแลรักษาและการช่วยสุกรป่วย

เราสามารถจะช่วยให้สุกรป่วยคืนจากโรคได้โดย

1. ให้สุกรป่วยอยู่ในคอกที่สะอาด อบอุ่น และแห้ง
2. ให้อาหารที่มีคุณค่าของโปรตีนสูง ถ้าสุกรไม่กินอาหารควรให้ยากระตุ้นการกินอาหาร เช่น ไวตามินบี 12 เป็นต้น และถ้าร่างกายสูญเสียน้ำมากเนื่องจากไข้หรืออาเจียน ควรให้น้ำเกลือแก่สุกรป่วย
3. ใช้ยารักษาที่ตรงกับโรคและปริมาณถูกต้องตามที่แนะนำ มิฉะนั้นจะเสียเงินเปล่าและยังทำให้เกิดปัญหาเชื้อโรคคือยา ยาที่ใช้รักษาโรคสุกร มีอยู่หลายชนิดได้แก่ ยาปฏิชีวนะ ยาซัลโฟนามาย ยาสังเคราะห์ ยาฆ่าพยาธิภายในและยาฆ่าพยาธิภายนอก
4. สุกรที่ป่วยเนื่องจากได้รับเชื้อไวรัส ส่วนใหญ่ไม่มียาฆ่าได้ ทั้งนี้เพราะเชื้อมีขนาดเล็กและอาศัยอยู่ในเซลล์ของร่างกายสุกร ดังนั้นสุกรป่วยด้วยเชื้อไวรัสจะฟื้นจากโรคได้ก็โดยอาศัยระบบต่อต้านของร่างกาย และควรให้ยาปฏิชีวนะหรือยาซัลโฟนามายหรือยาสังเคราะห์เพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อน

เชื้อโรคจะแพร่จากสุกรป่วยตัวหนึ่งไปยังอีกตัวหนึ่งได้โดยทาง

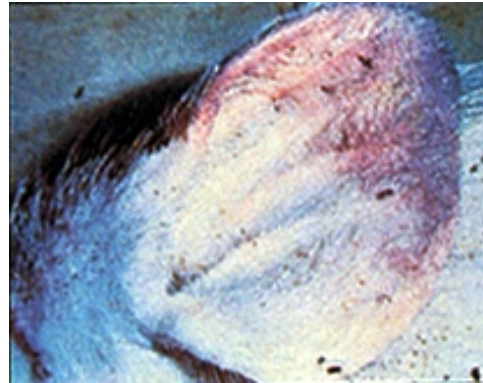
1. น้ำมูกจากจมูก
2. ลมหายใจจากปอด
3. น้ำลายจากปาก
4. บาดแผลทางผิวหนัง
5. ปัสสาวะและอุจจาระ
6. น้ำเมือกจากช่องคลอด
7. เลือด

โรคที่สำคัญของสุกร

โรคสุกรที่พบได้ในฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทยนั้น มีทั้งโรคระบาด (คือโรคที่สามารถแพร่จากสุกรป่วยตัวหนึ่งไปยังสุกรตัวอื่นได้อย่างรวดเร็ว) และโรคไม่ระบาด (คือโรคที่ไม่สามารถแพร่จากสุกรป่วยตัวหนึ่งไปยังสุกรตัวอื่นๆ หรือเป็นโรคเฉพาะตัว) ได้แก่

โรคอหิวาต์สุกร

โรคนี้เป็นโรคระบาดที่รุนแรง พบว่าเป็นได้กับสุกรทุกอายุ อัตราการเกิดโรคและอัตราการตายสูง

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งเชื้อตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยการกินอาหาร และน้ำ หรือโดยการหายใจ หรือโดยทางบาดแผลที่ผิวหนังหรือโดยทางเยื่อตา

(นกและแมลงวันเป็นพาหะของโรคนี้ได้) และเมื่อเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายสุกรแล้วจะใช้เวลาฟักโรคนานประมาณ 3 วัน-3 สัปดาห์ แต่โดยทั่วไปประมาณ 7 วัน สุกรที่รับเชื้อไวรัสตัวนี้ก็จะเริ่มแสดงอาการป่วยของโรค อาการที่พบได้คือมีไข้สูงประมาณ 105-108 องศาฟาเรนไฮต์ หรือ 40.5-42 องศาเซลเซียส เบื่ออาหารและต่อมาจะไม่กินอาหาร หอบ ตื่นเต้นและจะมีอาการซึมในเวลาต่อมา เยื่อตาอักเสบ (มีขี้ตา) ท้องผูก (ขี้เป็นเม็ด) ในช่วงสุกรป่วยมีไข้และเมื่อไข้ลงจะพบอาการท้องเสีย (ขี้เป็นน้ำสีเหลืองเทา) และอาจพบอาการอาเจียนร่วมด้วย ผิวหนังบริเวณหู คอ ท้อง และด้านในของขาหนีบ จะพบจุดเลือดออกเล็กๆ ทำให้ผิวหนังบริเวณนั้นมีสีแดงและต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีม่วง

กรณีสุกรรุ่นป่วย อาจพบอาการทางระบบประสาทคือสุกรจะเดินเป็นวงกลม ขาเดินไม่สัมพันธ์กัน และมีอาการชัก

กรณีแม่สุกรท้อง ถ้าได้รับเชื้อโรคตัวนี้พบว่าเชื้อโรคอาจแพร่ไปยังลูกในท้องได้ผลคือทำให้ลูกในท้องตาย หรือเกิดการแท้งลูก หรือลูกสุกรที่คลอดออกมาผิดปกติอ่อนแอและกล้ามเนื้อสั่น

สุกรป่วยที่ฟื้นคืนจากโรคอหิวาต์สุกร พบว่าจะมีภูมิคุ้มโรคได้ตลอดชีวิตและแม่สุกรสามารถถ่ายภูมิคุ้มกันโรคไปยังลูกสุกร ได้โดยผ่านทางน้ำนมเหลือง ซึ่งระดับความคุ้มโรคที่ลูกสุกรได้รับจะมากหรือน้อยต่างกันไป เนื่องจากระดับภูมิคุ้มกันโรคในแม่สุกรแต่ละตัวไม่เท่ากัน และพบว่าแม่สุกรที่ทำวัคซีนเชื่อเป็น ความคุ้มกันโรคที่ถ่ายไปยังลูกสุกรจะสามารถป้องกันโรคได้นาน 6-8 สัปดาห์หรือน้อยกว่านี้ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับชนิดของวัคซีนที่ทำ

◆ การป้องกัน

โรคอหิวาต์สุกรสามารถป้องกันได้โดย

1. ทำวัคซีนอหิวาต์สุกรตามโปรแกรมที่กำหนดไว้
2. มีการจัดการควบคุมโรคที่เข้มงวดโดยเฉพาะเกี่ยวกับคนและรถยนต์ที่เข้าออก
3. มีการสุขาภิบาลที่ดี
4. การเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
5. มีการกักโรคและตรวจโรคสุกรใหม่
6. มีการกำจัดแมลงวันและนก

◆ โปรแกรมการทำวัคซีนอหิวาต์สุกร

1. ลูกสุกรทำวัคซีนเมื่อสุกรอายุประมาณ 6 สัปดาห์ และให้ทำวัคซีนซ้ำอีกครั้งในอีก 2 สัปดาห์ต่อมา

2. สุกรพ่อพันธุ์ ทำวัคซีนทุก 6 เดือน

3. สุกรแม่พันธุ์ ทำวัคซีนทุกครั้งที่หย่านม

หมายเหตุ วัคซีนอหิวาต์ซึ่งเป็นเชื้อเป็น ห้ามทำกับสุกรที่อ่อนแอหรือกำลังป่วย

◆ การรักษา

โรคอหิวาต์สุกรเกิดจากเชื้อไวรัส ไม่มียาที่จะใช้รักษาโรคนี้โดยเฉพาะสุกรที่ป่วยควรทำลายทิ้งโดยการเผาหรือฝัง

โรคปากและเท้าเปื่อย

โรคนี้เป็นโรคระบาด ที่ระบาดได้อย่างรวดเร็วในสัตว์กีบ (วัว ควาย แพะ แกะและสุกร) และทำความเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศอย่างมากเพราะในโรคนี้เป็นอุปสรรคต่อการส่งสุกรออกจำหน่ายในต่างประเทศ โรคนี้พบเป็นได้กับสุกรทุกอายุ อัตราการเกิดโรคสูงแต่อัตราการตายต่ำ

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งมีอยู่ 3 กลุ่มด้วยกันคือ **ไทป์โอ, ไทป์เอ และ ไทป์เอเชียวัน (ไทป์โอรุนแรงที่สุด)** เชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยทางการสัมผัสกับเชื้อโดยตรง (คนเลี้ยงนำเข้ามาเอง) หรือโดยการกินอาหารและน้ำที่มีเชื้อโรคปนอยู่ หรือโดยการหายใจเอาเชื้อโรคตัวนี้เข้าไป และเมื่อเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายสุกรแล้ว จะใช้เวลาในการฟักโรคนานประมาณ 3-6 วัน สุกรก็จะเริ่มแสดงอาการโรคนี้ออกมาให้เห็น อาการที่พบได้คือ มีตุ่มน้ำใสที่บริเวณปลายจมูก ปาก ริมฝีปาก เหงือกและผิวหนังบริเวณกีบ และต่อมาตุ่มน้ำใสนี้จะแตก ซึ่งน้ำในตุ่มน้ำใสจะมีเชื้อไวรัสอยู่เป็นจำนวนมาก ถ้าการจัดการไม่ดีโรคนี้ก็จะกระจายระบาดออกไปอย่างรวดเร็ว นอก

จากนี้ยังพบอาการ ไข้สูง เบื่ออาหาร น้ำลายยืดขาเจ็บและน้ำหนกลด (เนื่องจากกินอาหารไม่ได้) และบางครั้งอาจพบกีบลอกหลุด

แม่สุกรเลี้ยงลูกที่เป็นโรคนี้ จะพบตุ่มน้ำใสที่หัวนมด้วย

ในกรณีที่สุกรป่วยด้วยโรคนี้ ซึ่งไม่เคยมีประวัติการทำวัคซีนมาก่อน จะพบอาการของโรครุนแรงกว่าสุกรที่เคยทำวัคซีน และอัตราการตายของลูกสุกรและสุกรเล็กอาจสูงถึง 50 เปอร์เซ็นต์ (ลูกสุกรหรือสุกรเล็กที่ตาย จะพบรอยโรคที่หัวใจซึ่งคล้ายๆ กับลายเสือ)

สุกรป่วยที่ฟื้นจากโรคนี้จะพบว่าภูมิคุ้มกันโรคเฉพาะกลุ่มของไวรัสที่ทำให้เกิดการป่วยเท่านั้น ซึ่งสามารถป้องกันโรคได้นานประมาณ 90-180 วัน และแม่สุกรสามารถถ่ายทอดภูมิคุ้มกันโรคนี้ให้แก่ลูกสุกรได้โดยทางน้ำนมเหลือง ซึ่งคุ้มกันโรคได้นานหลายสัปดาห์

◆ การป้องกัน

โรคปากและเท้าเปื่อย สามารถป้องกันได้โดย

1. ทำวัคซีนปากและเท้าเปื่อยตามโปรแกรมที่กำหนดไว้
2. มีการจัดการควบคุมโรคที่เข้มงวด
3. มีการสุขาภิบาลที่ดี
4. มีการเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
5. มีการกักโรคและตรวจโรคสุกรใหม่
6. มีการกำจัดแมลงวันและนก

◆ โปรแกรมการทำวัคซีนปากและเท้าเปื่อย

1. ลูกสุกร ทำวัคซีนเมื่อสุกรอายุประมาณ 7 สัปดาห์ และให้ทำวัคซีนซ้ำอีกครั้ง ในอีก 2 สัปดาห์ต่อมา
2. สุกรพ่อและแม่พันธุ์ ทำซ้ำทุก 4-5 เดือน

◆ การรักษา

โรคปากและเท้าเปื่อยเกิดจากเชื้อไวรัส ไม่มียาที่จะใช้รักษาโดยเฉพาะ แต่โรคนี้ไม่ทำให้สุกรป่วยตาย การรักษาจึงทำได้เพียงรักษาตามอาการโดย

1. ใช้ยาทิงเจอร์ไอโอดีน 5-10 เปอร์เซ็นต์ หรือยาเย็นเขียนไวโอเล็ตทาแผลที่เกิดจากตุ่มน้ำใส
2. ให้ยาปฏิชีวนะผสมในอาหารเพื่อป้องกันโรคแทรกแก่สุกรตัวที่ยังไม่แสดงอาการ และให้ยาโดยการฉีดเข้าสู่สุกรตัวที่แสดงอาการแล้ว
3. พ่นน้ำยาจุนสีที่มีความเข้มข้น 5 เปอร์เซ็นต์ที่กีบ

หมายเหตุ   สุกรที่ไม่แสดงอาการของโรคให้ทำวัคซีนซ้ำ 2 ครั้ง ช่วงห่าง 1 สัปดาห์

โรคพิษสุนัขบ้าเทียม

โรคนี้เป็นโรคระบาดพบว่าเป็นได้กับสุกรทุกอายุ แต่ความรุนแรงของโรคจะเกิดกับลูกสุกร และสุกรเล็ก อัตราการเกิดโรคและอัตราการตายสูง และสุกรที่ฟื้นจากโรคจะเป็นพาหะของโรคและสามารถปล่อยเชื้อโรคออกมากับลมหายใจ

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยการสัมผัสกับสุกรตัวที่เป็นพาหะของโรคนี้ หรือโดยการกินอาหารหรือน้ำที่มีเชื้อนี้ปนอยู่หรือโดยการหายใจเอาเชื้อนี้เข้าไป หรือโดยการผสมพันธุ์กับสุกรที่เป็นโรคนี้ หรือโดยทางเยื่อぶตา (หนูบ้านสามารถแพร่เชื้อโรคตัวนี้ได้) และเมื่อเชื้อโรคตัวนี้เข้าสู่ร่างกายสุกรแล้วโรคนี้จะใช้เวลาในการฟักโรคนานประมาณ 36-48 ชั่วโมง สุกรก็จะเริ่มแสดงอาการป่วยของโรคนี้ให้เห็น ซึ่งอาการที่สุกรป่วยแสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับอายุคืออาการจะรุนแรงในลูกสุกรแรกคลอด โดยลูกสุกรป่วยจะล้มลงภายในไม่กี่ชั่วโมงหลังจากการติดเชื้อ มีไข้สูงถึง 180 องศาฟาเรนไฮต์หรือ 42 องศาเซลเซียส สุกรควบคุมการเคลื่อนไหวไม่ได้ ตื่นเต้น กล้ามเนื้อกระตุกอย่างแรง แล้วล้มลงโดยขอยอยู่ในลักษณะตีบจักรยาน (อาจพบอาการอาเจียนและท้องเสียได้) และน้ำลายฟูมปาก

ลูกสุกรอาจได้รับเชื้อตัวนี้ก่อนคลอด ซึ่งจะพบลูกสุกรตายภายใน 2 วันหลังคลอด และลูกสุกรที่ได้รับเชื้อตัวนี้ทันทีที่คลอดออกมา อาจแสดงอาการให้เห็นเมื่ออายุ 2 วัน และมักตายเมื่ออายุ 5 วัน และพบว่าอัตราการตายของลูกสุกรที่มีอายุต่ำกว่า 2 สัปดาห์จะสูงถึง 100 เปอร์เซ็นต์ และอัตราการตายของลูกสุกรที่มีอายุมากกว่า 3 สัปดาห์ขึ้นไปจะลดลงประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากความสามารถในการต้านโรคมียามากขึ้น เมื่อสุกรโตขึ้นและอัตราการตายจะลดลงเหลือเพียง 5 เปอร์เซ็นต์ ในสุกรที่มีอายุ 5 เดือนขึ้นไป

อาการที่พบได้ใน**สุกรรุ่น**ที่ป่วยคือ มีไข้สูง เบื่ออาหาร ไม่อยู่นิ่ง หายใจลำบากตัวสั่น และควบคุมตัวไม่ได้โดยเฉพาะส่วนของขาหลัง และสุกรป่วยจะชักตายในที่สุด (สุกรรุ่นที่ฟื้นจากโรคมักจะแคะแสรน)

อาการป่วยที่พบใน**สุกรใหญ่** มักจะไม่รุนแรง อาการที่พบได้คือ อาเจียน ท้องเสียหรือท้องผูก

อาการป่วยที่พบได้ใน**สุกรท้อง** คือ แท้งลูก

สุกรป่วยที่ฟื้นจากโรคนี้ พบว่ามีภูมิคุ้มกันสูงซึ่งอาจอยู่ได้เป็นปี และแม่สุกรสามารถถ่ายทอดภูมิคุ้มกันโรคนี้ให้แก่ลูกสุกรได้โดยทางน้ำนมเหลือง ซึ่งสามารถป้องกันโรคได้นาน 5 สัปดาห์ถึง 4 เดือน ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับภูมิคุ้มกันโรคในน้ำนมเหลืองและปริมาณน้ำนมเหลืองที่ลูกสุกรกินเข้าไป แต่ภูมิคุ้มกันโรคนี้ไม่สามารถป้องกันลูกสุกรจากการติดเชื้อไวรัสตัวนี้ได้ เพียงแต่ภูมิคุ้มกันโรคนี้จะป้องกันไม่ให้เชื้อไวรัสแทรกเข้าไปในเนื้อเยื่อของลูกสุกรได้ เมื่อภูมิคุ้มกันโรคลดลง สุกรก็จะเริ่มไวต่อเชื้อไวรัส

ตัวนี้ และเมื่อสุกรมีอาการเครียดเชื้อไวรัสภายในตัวก็จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นและแทรกเข้าเนื้อเยื่อของร่างกาย ซึ่งเป็นผลให้สุกรตัวนั้นเริ่มแสดงอาการป่วยออกมาให้เห็น

สภาพอาเจียน (เป็นน้ำดี) อาจพบได้ในช่วงท้ายๆ ก่อนตายในลูกสุกรดูตนม ที่เป็นโรค

◆ การป้องกัน

โรคพิษสุนัขบ้าเทียม สามารถป้องกันได้โดย

1. ทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเทียมตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ (ถ้ามีโรคนี้ระบาด)
2. มีการจัดการควบคุมโรคที่เข้มงวด
3. มีการสุขาภิบาลที่ดี
4. มีการเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
5. มีการกักโรคและตรวจโรคสุกรใหม่
6. กำจัดหนู แมลงวัน นก แมวและสุนัขที่เข้ามาอยู่ในบริเวณฟาร์ม

◆ โปรแกรมการทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเทียม

1. สุกรพ่อและแม่พันธุ์ ทำซ้ำทุกๆ 4-5 เดือน (วัคซีนเชื้อตาย) หรือทำวัคซีนกับแม่สุกรท้องก่อนคลอด 3 สัปดาห์ และทำซ้ำอีกครั้งก่อนคลอด 1 สัปดาห์
2. สุกรรุ่น ทำวัคซีนเมื่ออายุประมาณ 8-9 สัปดาห์ และให้ทำวัคซีนซ้ำอีกครั้งใน 2 สัปดาห์

◆ การรักษา

โรคพิษสุนัขบ้าเทียมเกิดจากเชื้อไวรัส ไม่มียาที่จะใช้รักษาโดยเฉพาะ นอกจากจะรักษาตามอาการ (ลูกสุกรมักตาย จึงไม่แนะนำให้รักษา)

แสดงให้เห็นการชักแบบขาดะกุกในลูกสุกรดูตนม ขาจะเกร็ง และตะกุกเป็นช่วงๆ ในขณะที่หูตั้งและตาถลนหรือเบิกกว้าง และบางครั้งพบการกระตุกของตา

โรคกระเพาะอาหารและลำไส้อักเสบติดต่อ (โรค ที-จี-อี)

โรคนี้เป็นโรคระบาดของทางเดินอาหารที่เกิดอย่างรุนแรงในลูกสุกร อัตราการเกิดโรคและอัตราการตายสูงถึง 100 เปอร์เซ็นต์

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อโรค ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายทางอาหารหรือน้ำที่กินหรือโดยการหายใจเอาเชื้อโรคนี้เข้าไป และเมื่อเชื้อเข้าสู่ร่างกายสุกรแล้ว เชื้อโรคจะใช้เวลาในการฟักโรคนานประมาณ 14 ชั่วโมงถึง 4 วัน ลูกสุกรก็จะเริ่มแสดงอาการป่วยของโรคให้เห็น ซึ่งอาการของโรคจะพบรุนแรงในลูกสุกรที่มีอายุต่ำกว่า 3 สัปดาห์ อาการแรกที่พบได้คือ อาการอาเจียน (มีตะกอนน้ำนม) และมีอาการท้องเสียตามมา ซึ่งอาการท้องเสียจะพบได้เมื่อลูกสุกรสัมผัสกับเชื้อโรคแล้วนานประมาณ 18-30 ชั่วโมง อาการท้องเสียที่พบได้ในวันแรก จะมีลักษณะเป็นสีเหลืองใสพบเกาะตามกีบขาหลังและหาง นอกจากนี้อาการอื่นๆ ที่พบได้ ได้แก่ อาการตัวสั่น ตาลึก และหิวน้ำ (เนื่องจากร่างกายสูญเสียน้ำ) สำหรับอาการท้องเสียจะพบเป็นอยู่นาน 5-9 วัน อุจจาระก็จะเริ่มข้นขึ้น แต่ลูกสุกรมักจะตายภายในวันที่ 2-4 ของการป่วย เนื่องจากการสูญเสียน้ำของร่างกาย

แม่สุกรที่ฟื้นจากโรคนี้ สามารถถ่ายภูมิคุ้มกันโรคนี้ไปให้ลูกสุกรได้โดยทางน้ำนมเหลืองและน้ำนมขาว

◆ การป้องกัน

โรคที.จี.อี. สามารถป้องกันได้โดย

1. ทำวัคซีนป้องกันโรคที.จี.อี. ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ (ถ้ามีโรคนี้ระบาด)
2. มีการจัดการควบคุมโรคที่เข้มงวด
3. มีการสุขาภิบาลที่ดี
4. มีการเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
5. กำจัดสัตว์ที่สามารถเป็นพาหะของโรค
6. มีการกักโรคและตรวจโรคสุกรใหม่

สภาพถ่ายเหลวเป็นน้ำสีเหลืองในระยะต่อมาหลังจากเริ่มมีอาการอาเจียน พร้อมกับสภาพร่างกายขาดน้ำ ซึ่งจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ อย่างรวดเร็ว

◆ การรักษา

โรคที.จี.อี. เกิดจากเชื้อไวรัส ไม่มียาที่จะใช้รักษาโดยเฉพาะ นอกจากจะรักษาตามอาการของโรค โดย

1. ให้น้ำเกลือ เพื่อทดแทนน้ำและอิเล็กโทรไลต์ที่สูญเสียออกมากับอุจจาระ
2. ให้ความอบอุ่นให้เพียงพอแก่ลูกสุกรป่วย
3. ให้อาปฏิชีวนะละลายน้ำเพื่อป้องกันโรคแทรก

โรคไขหวัดใหญ่

โรคนี้เป็นโรคระบาดของทางเดินหายใจที่เกิดขึ้นแบบฉับพลันและแพร่ไปได้อย่างรวดเร็วมาก พบเป็นได้กับสุกรทุกอายุ อัตราการเกิดโรคสูงแต่อัตราการตายต่ำ โดยทั่วไปพบประมาณ 1-4 เปอร์เซ็นต์

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยเกาะมากับไข่ของพยาธิปอดหรือโดยการสัมผัสกับสุกรป่วยโดยตรง หรือโดยการกินอาหารหรือน้ำที่มีเชื้อโรคนี้ปนอยู่ หรือโดยการหายใจเอาเชื้อโรคนี้เข้าไป และเชื้อเข้าสู่ร่างกายสุกรแล้ว จะใช้เวลาในการฟักโรคนานประมาณ 3-7 วัน สุกรก็จะเริ่มแสดงอาการป่วยของโรคให้เห็น อาการที่พบได้คือ ไข้สูง ซึม เบื่ออาหาร หายใจลำบาก หอบ ไอ มีน้ำมูกและซีด และกล้ามเนื้อไม่มีแรงซึ่งเป็นผลให้สุกรป่วยนอนหมอบ (อาจมีอาการอาเจียนด้วย) การฟื้นจากโรคจะเป็นไปอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับการเกิดโรคคือจะป่วยอยู่นาน 4-6 วัน สุกรป่วยบางตัวอาจจะไม่ฟื้นจากโรคแต่จะเป็นโรคแบบเรื้อรัง สุกรที่ฟื้นจากโรคพบว่าจะมีภูมิต้านทานโรคนี้

◆ การป้องกัน

โรคไขหวัดใหญ่ สามารถป้องกันได้โดย

1. ไม่ควรเลี้ยงสุกรบนพื้นดิน
2. มีการเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
3. มีการสุขาภิบาลที่ดี
4. มีการกักโรคและตรวจโรคสุกรใหม่

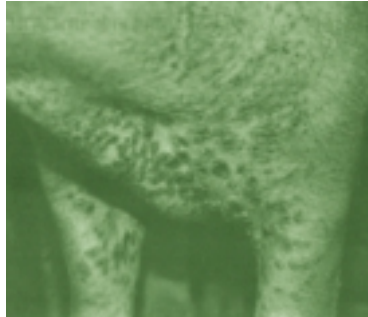
◆ การรักษา

โรคไขหวัดใหญ่เกิดจากเชื้อไวรัส ไม่มียาที่จะใช้รักษาโดยเฉพาะ นอกจากจะรักษาตามอาการของโรค โดย

1. ให้อาปฏิชีวนะผสมในอาหารหรือน้ำ เพื่อป้องกันโรคแทรก
2. น้ำที่กินต้องสะอาด
3. อาหารที่ให้กิน ควรจำกัดให้กินน้อยในช่วง 2-3 วันแรกของการฟื้นจากอาการของโรค

โรคฝีดาษ

โรคนี้เป็นโรคที่เกิดขึ้นแบบฉับพลันกับสุกรทุกอายุ และอัตราการเกิดโรคสูงแต่อัตราการตายต่ำ

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยการสัมผัสกับสุกรป่วยโดยตรง หรือ ยุง ไร เห่า เป็นตัวนำเชื้อโรคตัวนี้มา และเมื่อเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายสุกรแล้ว จะใช้เวลาในการฟักโรคนานประมาณ 3-6 วัน สุกรก็จะเริ่มแสดงอาการป่วยของโรคให้เห็น อาการที่พบได้คือ ไข้สูงประมาณ 104 องศาฟาเรนไฮต์ ซึม ไม่กินอาหาร น้ำมูกน้ำตาไหล และพบเม็ดตุ่มที่ผิวหนัง ซึ่งเม็ดตุ่มนี้ต่อมากจะเปลี่ยนเป็นตุ่มหนองและแตกในที่สุด และแผลที่แตกจะตกสะเก็ด สุกรป่วยที่ฟื้นจากโรคนี้ จะมีภูมิคุ้มกันโรคนี้นด้วย

◆ การป้องกัน

โรคฝีดาษ สามารถป้องกันได้โดย

1. วางโปรแกรมการกำจัดยุง ไร และเห่า
2. กำจัดแหล่งน้ำซึ่งสำหรับเพาะยุง
3. มีการเลี้ยงดูและการให้อาหารที่ดี
4. มีการสุขาภิบาลที่ดี

◆ การรักษา

โรคฝีดาษเกิดจากเชื้อไวรัส ไม่มียาที่ใช้รักษาโดยเฉพาะ นอกจากจะรักษาตามอาการของโรค โดย

1. ใช้ทิงเจอร์ไอโอดีน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ทาแผลที่ผิวหนัง
2. อาจจะทำให้ยาปฏิชีวนะผสมอาหารเพื่อป้องกันโรคแทรก
3. คอกหรือเล้าสุกรจะต้องดูแลรักษาให้สะอาดและแห้งอยู่เสมอ

โรคโพรงจมูกอักเสบติดต่อ

โรคนี้เป็นโรคระบาดทางระบบหายใจ พบว่าเป็นได้กับสุกรทุกอายุ ซึ่งมีอัตราการเกิดโรคสูงแต่อัตราการตายต่ำ

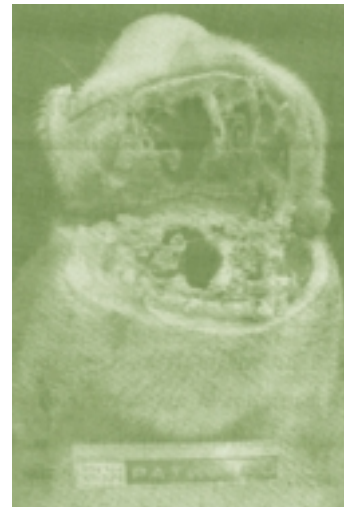
◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย และพบว่าอาการของโรคจะรุนแรงขึ้นถ้ามีเชื้อไวรัสร่วมด้วย เชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยการหายใจเอาเชื้อเข้าไป หรือโดยการสัมผัสกับสุกรป่วยโดยตรง หรือโดยการกินน้ำและอาหารที่มีเชื้อนี้อยู่ และเมื่อเชื้อนี้เข้าสู่ร่างกายสุกรแล้ว อาการและความรุนแรงของโรคขึ้นอยู่กับโรคแทรกซ้อนสุขภาพและอายุของสุกรป่วย อาการเด่นของโรคนี้ที่พบได้คือ จาม เลือดไหลออกจากจมูกซึ่งมักพบอาการทั้งสองนี้ในสุกรที่อายุน้อยกว่า 4 สัปดาห์ นอกจากนี้จะพบอาการจมูกบิตเบี้ยว

◆ การป้องกัน

โรคโพรงจมูกอักเสบติดต่อสามารถป้องกันได้โดย

1. มีการกักโรคและตรวจโรคสุกรใหม่
2. ควรศึกษาแหล่งที่มาของสุกรใหม่ ว่ามีโรคนี้ระบาดหรือไม่
3. กำจัดหนู แมว และสุนัขออกจากโรงเรือนเพาะสัตว์เหล่านี้ อาจเป็นพาหะของโรค
4. มีการจัดการควบคุมโรคที่เข้มงวด
5. มีการเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
6. มีการสุขาภิบาลที่ดี

◆ การรักษา

โรคโพรงจมูกอักเสบติดต่อเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ยาที่จะใช้รักษาโรคนี้ได้แก่ยาปฏิชีวนะชนิดที่ออกฤทธิ์และทำลายเชื้อโรคได้กว้างหรือยาซัลโฟนาไมด์เช่นยาซัลฟาเมทาทาซีน ซัลฟาไทอะโซน เป็นต้น

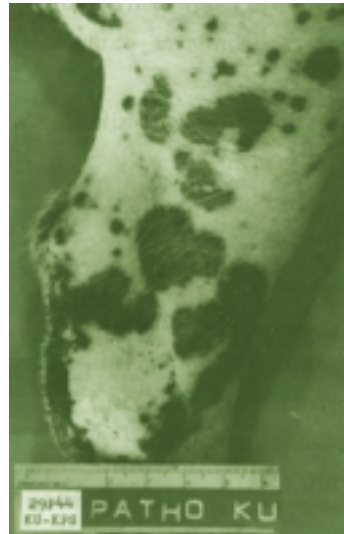
หมายเหตุ สุกรใหญ่ที่เป็นโรคนี้ พบว่าไม่มีผลทำให้จมูกบิตเบี้ยวหรือย่นแต่จะเป็นตัวอมโรคและจะแพร่เชื้อโรคเมื่อสุกรเครียด

โรคไฟลามทุ่ง

โรคนี้เป็นโรคระบาดที่สามารถติดต่อถึงคนได้ ความรุนแรงของโรคนี้อาจจะมีผลเนื่องจากพันธุกรรม คุณค่าของอาหารที่ใช้เลี้ยง การสุขาภิบาล อุณหภูมิของสภาพแวดล้อม หรือฤดูกาล

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยการกินน้ำและอาหารที่มีเชื้อโรคตัวนี้ปนอยู่ หรือโดยการสัมผัสกับสุกรป่วยโดยตรง และเมื่อเชื้อเข้าสู่ร่างกายสุกรแล้ว จะใช้เวลาในการฟักโรคนานประมาณ 3-4 วัน สุกรก็จะเริ่มแสดงอาการป่วยของโรคให้เห็น อาการที่พบเห็นได้มีอยู่ 4 แบบด้วยกัน

1. แบบแรก สุกรป่วยจะแสดงอาการแบบฉับพลัน และอาจตายได้โดยไม่แสดงอาการป่วยให้เห็น อาการที่พบได้คือ ไข้สูง 104-108 องศาฟาเรนไฮต์ ซึม เบื่ออาหาร หนาวสั่น นอนสุมกัน ตาแดง ไอ มีซีมีกซ์ตา ท้องผูกตามด้วยอาการท้องเสียอย่างรุนแรง (บางตัวอาจพบอาการอาเจียน)

2. แบบที่สอง สุกรป่วยจะแสดงอาการที่ผิวหนัง คือจะพบอาการบวมที่ผิวหนังซึ่งมีลักษณะคล้ายรูปข้าวหลามตัด หรือเป็นหย่อมสีแดงจนถึงสีม่วงที่บริเวณท้อง ต้นขา และลำตัว (สุกรป่วยที่ฟื้นจากโรคจะพบว่าผิวหนังที่มีรอยโรคจะลอก)

3. แบบที่สาม สุกรป่วยจะแสดงอาการที่ข้อขา คือจะพบอาการเดินขากระแผลกหรือเดินในลักษณะขาไม่สัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นผลเนื่องจากข้ออักเสบโดยเฉพาะที่ข้อเข่าหน้าและเข่าหลัง

4. แบบที่สี่ สุกรป่วยจะตายแบบทันทีหรืออาจพบอาการบวมที่ปลายจมูก หู และส่วนอื่นของร่างกาย

◆ การป้องกัน

โรคไฟลามทุ่ง สามารถป้องกันได้โดย

1. มีการกักโรคและตรวจโรคสุกรใหม่
2. มีการจัดการควบคุมโรคที่เข้มงวด
3. มีการเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
4. มีการสุขาภิบาลที่ดี

◆ การรักษาโรค

โรคไฟลามทุ่งเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ยาที่จะใช้รักษาโรคนี้ได้แก่ ยาปฏิชีวนะในกลุ่มของยาเพนิซิลลิน และยาปฏิชีวนะที่ออกฤทธิ์ทำลายเชื้อได้กว้าง

โรคซัลโมเนลโลซิสหรือโรคพาราไทฟอยด์

โรคนี้เป็นโรคระบาดที่พบเกิดขึ้นได้กับสุกรทุกอายุอัตราการเกิดโรคและอัตราการตายสูง

สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งเชื้อมีจะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยการกินอาหาร และน้ำที่มีเชื้อโรคตัวนี้ปนอยู่ หรือโดยการกินกระดูกปนที่มีเชื้อมีปนอยู่หรือโดยการสัมผัสกับสัตว์พื้นทะเล หรือนกป่าที่เป็นตัวพาโรคนี้ และเมื่อเข้าสู่ร่างกายแล้วจะใช้เวลาในการฟักโรคนานประมาณ 1-2 วัน สุกรจะแสดงอาการป่วยให้เห็นอาการป่วยที่พบได้มีอยู่ 4 แบบด้วยกัน

1. แบบแรก มักพบเป็นกับลูกสุกร โดยอาการป่วยจะเกิดแบบฉับพลัน ใช้สูง 105-107 องศาฟาเรนไฮต์ สุกรจะซึมและตายภายใน 24-48 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังพบว่าผิวหนังมีสีแดงเข้มจนถึงสีม่วง โดยเฉพาะที่ขอบตาและใต้ท้อง อาการทางประสาทอาจพบ และอัตราการตายพบได้สูงถึง 100 เปอร์เซ็นต์

2. แบบที่สอง มักพบกับสุกรที่มีอายุมากหรือสุกรใหญ่ อาการที่พบได้คือ ใช้สูง 105-107 องศาฟาเรนไฮต์ ท้องเสียเป็นน้ำอย่างรุนแรง อุจจาระมีกลิ่นเน่า เป็นมูกและอาจพบเยื่อเมือกของลำไส้ปนด้วย

3. แบบที่สาม อาการที่พบได้คือ ใช้สูง 103-104 องศาฟาเรนไฮต์ อุจจาระนิ่ม เบื่ออาหาร และบางรายพบอาการสูญเสียเหงื่อ เช่น ผิวหนังขาดความยืดหยุ่น ตาจมลึก ขนลุก ชูบผอมลงเรื่อยๆ และตายในที่สุด

4. แบบที่สี่ แบบนี้พบว่าสุกรเป็นมาก อาการที่พบได้คือ ท้องเสีย โดยพบเป็นๆ หายๆ ใช้ไม่คงที่ ผอมแห้ง และตอบสนองต่อการรักษาได้น้อย (อุจจาระอาจปกติหรืออาจมีมูกหรือเลือดปน)

◆ การป้องกัน

โรคซัลโมเนลโลซิสหรือโรคพาราไทฟอยด์สามารถป้องกันได้โดย

1. กำจัดสุกรที่เป็นตัวอมโรค
2. มีการกักโรคและตรวจโรคสุกรใหม่
3. มีการจัดการควบคุมโรคที่เข้มงวด
4. ระงับการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์จากโรงฆ่า
5. มีการสุขาภิบาลที่ดี

◆ การรักษา

โรคซัลโมเนลโลซิสเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ยาที่จะใช้รักษาโรคนี้ได้ ได้แก่ยาปฏิชีวนะ เช่น ยาไนโอมัยซิน หรือยาเตตราไซคลิน หรือยาซัลโฟนาไมด์ หรือยาไนโตรฟูราโซน

โรคบิดมูกเลือด

โรคนี้เป็นโรคระบาดทางเดินอาหาร ที่เกิดขึ้นได้กับสุกรทุกอายุ อัตราการเกิดโรคสูงแต่อัตราการตายต่ำ

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อแบคทีเรียร่วมกับเชื้อสไปโรซิต และยังมีสาเหตุโน้มนำของโรคนี้คือการจัดการฟาร์มที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยการกินอาหารและน้ำที่มีเชื้อปนอยู่ หรือโดยการสัมผัสกับสุกรป่วยโดยตรงหรือสุกรที่เป็นพาหะของโรค และเมื่อสุกรได้รับเชื้อโรคตัวนี้เข้าสู่ร่างกายแล้ว เชื้อโรคตัวนี้จะใช้เวลาในการฟักโรคโดยทั่วๆ ไปประมาณ 10-14 วัน สุกรก็จะเริ่มแสดงอาการป่วยของโรคให้เห็น อาการที่พบเห็นได้มีอยู่ 2 แบบด้วยกัน

1. แบบแรก อาการของโรคจะเกิดแบบฉับพลันโดยจะพบสุกรป่วยที่ละตัวสองตัว และอาการของโรคที่พบไม่เด่นชัด คือสุกรป่วยจะกินอาหารน้อยลง อุจจาระอาจจะเหลวหรือเป็นก้อนเหมือนปกติ แต่ต่อมาอุจจาระจะเหลวมีสีเหลืองจนถึงสีเทา และในที่สุดอุจจาระจะเหลวเป็นเลือดสดและมีมูก ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของโรค อาการป่วยแบบนี้มักพบว่าเป็นกับสุกรภายหลังหย่านมแล้ว 2 หรือ 3 สัปดาห์

2. แบบที่สอง อาการของโรคเป็นแบบเรื้อรังคือจะพบอาการอุจจาระเหลวสีเทาและมีเยื่อขี้มูลของลำไส้ปนออกมา แต่ไม่มีเลือดปนออกมากับอุจจาระ

สุกรป่วยที่ฟื้นจากโรคหรือป่วยแต่ไม่แสดงอาการของโรค พบว่าสุกรสามารถปล่อยเชื้อโรคออกมากับอุจจาระได้

◆ การป้องกัน

โรคบิดมูกเลือด สามารถป้องกันได้โดย

1. กำจัดสุกรที่เป็นพาหะของโรค
2. มีการกักและตรวจโรคสุกรใหม่
3. มีการเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
4. มีการสุขาภิบาลที่ดี

◆ การรักษา

โรคบิดมูกเลือดเกิดจากเชื้อแบคทีเรียร่วมกับเชื้อสไปโรซิต ยาที่จะใช้รักษาโรคนี้ได้ ได้แก่ ยาปฏิชีวนะ เช่น ยาลินโคมัยซิน ยาไทโลซิน ยาแบคซิทรานหรือยาคลอเตตราไซคลิน หรือยากุ่มสังเคราะห์ เช่น ยาฟูราโซลิโดน โรนิดาโซน ไดมेटาไทรดาโซน หรือคาร์บาดีอก นอกจากนี้ให้ยาไปกำจัดเชื้อโรคแล้ว อาหารที่ให้สุกรป่วยควรมีพลังงานต่ำ แต่มีเยื่อใยสูง และควรให้สารอิเล็กโทรไลต์ผสมน้ำให้สุกรกินจะช่วยลดความรุนแรงของโรคลงได้

โรคพลาสเทอร์โรซิส

โรคนี้พบเป็นโรคแทรกเมื่อสุกรป่วยด้วยโรคติดเชื้อไวรัส หรือเมื่อสุกรอ่อนแอหรือสุกรเครียด ซึ่งเนื่องมาจากการจัดการที่ผิดพลาดไม่เหมาะสม

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้สามารถพบได้ที่ส่วนต้นของระบบหายใจและทางเดินอาหาร เชื้อโรคตัวนี้จะพบเป็นปัญหาเมื่อสุกรป่วยหรือเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ มีปัญหาพยาธิหรือเมื่อมีสภาพการเลี้ยงสุกรที่แออัด อาการของโรคขึ้นอยู่กับความรุนแรงของโรคที่เป็นอยู่และเนื้อที่ของปอดที่เกิดการติดเชื้อโรค

ในรายที่รุนแรงอาการที่พบได้คือ มีไข้สูง 105-106 องศาฟาเรนไฮต์ มีน้ำมูก ไม่กินอาหาร อ่อนแอและซึม

ในรายโลหิตเป็นพิษ อาการที่พบได้คือ มีไข้สูง 105-108 องศาฟาเรนไฮต์ อ่อนแอ หายใจผิดปกติ และไม่อยากเคลื่อนไหว

ในรายไม่รุนแรง อาการที่พบได้คือ ไอเพียงอย่างเดียว

◆ การป้องกัน

โรคพลาสเทอร์โรซิสสามารถป้องกันได้โดย

1. มีการเลี้ยงดูและให้อาหารที่ดี
2. มีการสุขภาพที่ดี
3. ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับพยาธิ ควรมีการวางโปรแกรมให้ถูกต้อง
4. อย่าเลี้ยงสุกรจำนวนมากเกินไปจนแออัดในแต่ละคอก

◆ การรักษา

โรคพลาสเทอร์โรซิสเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ยาที่จะใช้รักษาโรคนี้ได้ ได้แก่ ยาปฏิชีวนะ เช่น ยาคลอเตตราไซคลิน หรือยาเพนนิซิลิน หรือยาสเตร็ปโตมัยซินหรือยาอีริโทรมัยซิน หรือยากานาไมซิน หรือยาโคลิสติน เป็นต้น หรือยากุ่มซัลโฟนาไมด์

การแก้ไขการจัดการให้ดีขึ้น เช่น อย่านำความชื้นในโรงเรือนสูง มีน้ำสะอาดให้สุกรดื่ม ให้อาหารที่มีคุณค่าดี จะสามารถลดการสูญเสียเนื่องจากโรคนี้ได้

โรคบาดทะยัก

โรคนี้พบเป็นได้ง่ายกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม โดยเฉพาะม้า

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย เชื้อตัวนี้สามารถพบได้ในดิน ลำไส้ของคนและสัตว์ เชื้อนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยทางบาดแผลและสามารถจะเจริญเติบโตได้ในที่ที่ไม่มีออกซิเจน โดยเชื้อนี้จะใช้เวลา

ในการฟักโรค โดยทั่วไปประมาณ 10-14 วัน สุกรก็จะเริ่มแสดงอาการป่วยของโรคให้เห็น อาการที่พบได้คือ เกิดการแข็งตัวของกล้ามเนื้อบริเวณแก้ม คอ ขาหลัง และบริเวณที่มีการติดเชื้อ หลังจากนั้นจะพบอาการกระตุก และไวต่อการแสดงออก การเคี้ยวอาหารลำบาก หางแข็ง หัวและคอยืด และขาแข็งเกร็ง

◆ การป้องกัน

โรคบาดทะยักสามารถป้องกันได้โดย

1. โรคนี้เกิดจากเชื้อโรคเข้าบาดแผล ฉะนั้น การตัดสายสะดือและการตอนต้องทำด้วยความสะอาด
2. ภายหลังจากผ่าตัดหรือการตอน ควรให้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันโรคบาดทะยัก
3. มีการสุขาภิบาลที่ดี

◆ การรักษา

โรคบาดทะยักเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ยาที่ใช้รักษาโรคนี้ได้แก่

1. ยาปฏิชีวนะเช่น ยากลุ่มเพนิซิลิน
2. หรือให้ยาแอนตี้ท็อกซิน
3. หรือให้ยาปฏิชีวนะที่มีฤทธิ์การทำลายกว้าง เช่น ยาคลอแรมเฟนิคอล หรือยาคลอเตตราไซคลิน เป็นต้น

โรคท้องเสียในลูกสุกรที่เกิดจากเชื้ออี. โคลิ

โรคนี้เป็นโรคติดเชื้อทางเดินอาหาร พบว่าเป็นได้กับสุกรทุกอายุโดยเฉพาะลูกสุกร

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้สามารถพบได้ในทางเดินอาหารปกติและเมื่อร่างกายสุกรอ่อนแอ เชื้อโรคก็จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งเป็นผลให้สุกรป่วย ความรุนแรงของโรคขึ้นอยู่กับอายุของสุกรที่ป่วย คือ ถ้าเป็นกับลูกสุกรแรกคลอดมักพบว่าลูกสุกรป่วยจะตายด้วยอาการโลหิตเป็นพิษ โดยไม่พบอาการท้องเสีย สำหรับลูกสุกรป่วยที่ไม่ตาย จะพบอาการท้องเสีย ขนหยาบ ร่างกายสูญเสียน้ำและผอมแกรน

สุกรรุ่นที่เกิดอาการท้องเสียเนื่องจากเชื้ออี.โคลิ มักเนื่องมาจากการกินหรือหายใจเอาเชื้อโรคตัวนี้เข้าไป

◆ การป้องกัน

โรคท้องเสียที่เกิดจากเชื้ออี.โคลิ สามารถป้องกันได้โดย

1. มีการจัดการเลี้ยงดูและอาหารที่ดีสำหรับแม่สุกรท้องและเลี้ยงดู
2. มีการสุขาภิบาลที่ดี
3. ลูกสุกรแรกคลอดต้องให้ได้กินน้ำนมเหลืองจากแม่สุกร

4. แม่สุกรจะต้องเลี้ยงลูกเก่งและมีความสามารถในการให้น้ำนมดี

◆ การรักษา

โรคท้องเสียที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียอี.โคไล ยาที่จะใช้รักษาโรคนี้ได้ ได้แก่ ยาปฏิชีวนะ เช่น ยานีโอมัยซิน หรือยาสเตอริบโตมัยซิน หรือยาโคลิสติน หรือยากุ่มสังเคราะห์

โรคข้อบวมในลูกสุกร

โรคนี้พบว่าเป็นมากในลูกสุกรที่มีการตัดสายสะดือไม่สะอาด

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายลูกสุกรโดยทางบาดแผลเช่น ที่สะดือ หรือการฉีดยา เป็นต้น อาการที่พบได้ในลูกสุกรป่วยคือข้ออักเสบเป็นหนอง

◆ การป้องกัน

โรคข้อบวมในลูกสุกรสามารถป้องกันได้โดย

1. มีการตัดสายสะดือหรือใช้เข็มฉีดยาที่สะอาด
2. มีการสุขาภิบาลที่ดี
3. มีการจัดการเลี้ยงดูที่สะอาด

◆ การรักษา

โรคข้อบวมในลูกสุกรเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ยาที่จะใช้รักษาได้ ได้แก่ ยาปฏิชีวนะ เช่น ยากุ่มเพนิซิลินหรือยากุ่มเตตราไซคลิน เป็นต้น

โรคเอนซุติกนิวโมเนีย

โรคติดเชื้อทางระบบหายใจที่เกิดจากเชื้อมายโคพลาสมา

โรคนี้มักพบว่าเป็นโรคแทรกเมื่อร่างกายสุกรอ่อนแอหรือป่วยด้วยโรคอื่นๆ

◆ สาเหตุและอาการของโรค

เกิดจากเชื้อมายโคพลาสมา ซึ่งเชื้อโรคตัวนี้จะเข้าสู่ร่างกายสุกรได้โดยทางการหายใจ อาการป่วยของโรคนี้ที่พบได้คือ ไอลึก หายใจลำบาก ไม่กินอาหาร มีอาการไข้สูงถึง 105-107 องศาฟาเรนไฮต์

◆ การป้องกัน

โรคติดต่อเชื้อทางระบบหายใจที่เกิดจากเชื้อมายโคพลาสมา

1. มีการจัดการเลี้ยงดูและอาหารที่ดี
2. มีการสุขาภิบาลที่ดี
3. อย่าเลี้ยงสุกรมากตัวต่อคอก

◆ การรักษา

โรคนี้เกิดจากเชื้อมายโคพลาสมา ยาที่จะใช้รักษาได้ ได้แก่ ยาปฏิชีวนะ เช่น ยาไทโรซิน หรือยาลินโคมายซิน หรือยากุ่มสังเคราะห์

